

Boligpolitik: Drømme, planer og marked

Program for Byplanmødet 2019

Side 15

Klimatilpasning:

Værebros Å i fællesskab

Side 23

HOT og NOT i Morsø

Side 10

Glem ordet borger-
inddragelse – der er for
meget elevråd over det!

Side 19

Byudvikling
i Haderslev
med afprøvninger

Side 26

Om ghettoplan og boligpolitik –
Det er ligesom at blive smidt ud,
fordi andre passer bedre ind

Side 27

Debat:
Græsset må
ikke betrædes

Side 30

Fra side 12

Om ghettoplan og boligpolitik: – Det er ligesom at blive smidt ud, fordi andre passer bedre ind

Læs historien om Ahmad og hans familie, der reelt bliver smidt ud af deres lejlighed med den lille have og de blomstrende røde roser. For at gøre plads til nogle andre. Med ghettoplanen skal boligselskaberne nedrive funktionsdygtige boliger i de udsatte områder, der defineres som 'hårde ghettoer'. Historien om Ahmad og hans familie er et eksempel på de menneskelige omkostninger. Og så er risikoen, at de sociale problemer blot flytter andre steder hen. Hvis vi skal skabe mere blandede byer kræves en gennemtænkt boligpolitik, som rækker ud over de udsatte områder.

Leder: 210 borgmestere kan ikke tage fejl!

Side 3

Nyt fra netværket

Side 4

Hot og Not i Morsø

Side 10

Om ghettoplan og boligpolitik: - Det er ligesom at blive smidt ud, fordi andre passer bedre ind

Side 12

Boligpolitikken og den segregerede by: Segregering i Norden

Side 14

Program for Byplanmøde 2019 Boligpolitik: Drømme, planer og marked

Side 15

Indhold

Glem ordet borgerinddragelse – der er for meget elevråd over det!

Side 19

Klimatilpasning: Værebros Å i fællesskab

Side 22

Midlertidige boliger er kommet for at blive!

Side 25

Byudvikling i Haderslev: Afprøvninger holder liv i strategien og gør den live

Side 26

Debat: Græsset må ikke betrædes

Side 30

Fra side 10

Hot og Not i Morsø

At blive tilgodeset med en ordentlig portion statslige arbejdspladser, dét kunne være dejligt. Sådan lyder ønsket fra Morsøs borgmester, Hans Ejnar Bertelseen, i denne udgave af Hot og Not. Men det er ikke en klagesang, der lyder fra Morsø, for man er også stolt over den udvikling, der sker, fx Kultur mødet Mors, som er én af de helt store events på øen.

” Der er mange europæiske storbyer, der arbejder aktivt med klimapolitik. Problemet er, at de savner opbakning fra EU og nationalstaterne.”

Leder

210 borgmestere kan ikke tage fejl!

Under valgkampen stod mange folketingspolitikere i kø for at fortælle, hvor grønne og klimabevidste de var. Det er der mange gode grunde til. Hvis vi ikke ændrer vores traditionelle planlægning, så stiger temperaturen yderligere, oversvømmelserne bliver hyppigere og ressourcerne slipper op. Det er ganske rigtigt, når aktivisterne med unge Gretha Thunberg i spidsen gør os andre opmærksomme på, at der ikke er en Planet B.

Borgmestrene i de store byer er langt foran. I starten af maj skrev 210 europæiske borgmestere f.eks. et åbent brev til EU's stats- og regeringsledere. De kaldte den europæiske klimapolitik utilstrækkelig. Initiativet blev taget af storbynetværket C40, der mødes i København til efteråret. Hold øje med dem. Der er mange europæiske storbyer, der arbejder aktivt med klimapolitik. Problemet er, at de savner opbakning fra EU og nationalstaterne.

Spørgsmålet er, hvordan vi holder den nationale gejst oppe efter valget. Den næste landsplanredegørelse vil være et rigtig godt sted at sætte scenen. Her kan regeringen melde ud, hvilke konkrete fysiske initiativer, der vil blive sat i værk – og ikke mindst hvor. Samtidig bør planlægning på et forpligtende tværkommunalt eller regionalt niveau genopfindes. Når det f.eks. gælder verdensmål 15, der handler om livet på land og en opbremsning af tabet af biodiversitet, så klarer Danmark sig rigtig dårligt. Her kan man gøre en stor forskel, hvis man planlægger aktivt for store sammenhængende naturområder på tværs af kommunegrænserne. Det er en større planlægningsøvelse, men den er ikke umulig.

I forbindelse med klimatilpasning er det også oplagt at samarbejde på vandoplandsniveau. I magasinet her kan du f.eks. læse om udvalgsformand Bo Vesth fra Egedal, der efterlyser en ny vandløbslov og flere redskaber, der kan understøtte forpligtende tværkommunale samarbejder. For det vand, der falder i en højtliggende kommune, kan skabe store problemer et helt andet sted.

Her er nævnt et par konkrete nedslagspunkter, men listen er lang. Når hverdagen indfinder sig på Christiansborg, så skal vi holde politikerne fast på, at klima og verdensmål bliver flyttet fra valgtaler og forord til bindende fysisk planlægning. Varm luft har vi nok af.

Ellen Højgaard Jensen, direktør for Dansk Byplanlaboratorium

BYPLAN NYT

Byplan Nyt 2/2019 (17. årgang)

dansk byplan
laboratorium

Redaktion

Ellen Højgaard Jensen (ansv.)
Michael Nørgaard
Nyt fra Netværket og
korrektur: Charlotte
Odgaard Sjælland

Redaktionsadresse

Dansk Byplanlaboratorium
Rådhusstræde 6. 1. sal,
1466 København K

Tlf.: 33 13 72 81

Mail: mn@byplanlab.dk
www.byplanlab.dk

Annoncer

mn@byplanlab.dk
bestilles senest
10. august 2019

Layout

Anders Tornberg

Forsidefoto

Morsø Kommune

Oplag

3.600

Tryk

KLS PurePrint

ISSN

1602-9038

Signede artikler står for forfatterens regning, usignede for den ansvarshavende redaktørs regning.

Byplan Nyt 3/2019 udkommer 11. september 2019.

Nyt fra netværket

Boligidealer og bebyggelsesplaner – før og nu

Bæredygtighed, sociale fællesskaber, byliv og forstadsliv er boligidealer med mange år på bagen. Hvordan de blev realiseret i efterkrigstiden boligbebyggelser, kan du blive klogere på i Byplanhistorisk Skrift nr. 79, hvor medlemmerne af Byplanhistorisk udvalg deler ud af deres erfaringer. Som kontrast præsenterer ansvarlige arkitekter og planlæggere udvalgte eksempler på samme idealer i nutidige boligbebyggelser. Sammenstillingen af "fortid" og "nutid" viser, at meget er lært – og noget er glemt.

Skriftet kan downloades på byplanlab.dk

Ildsjæle gør underværker

De frivillige brænder for alt fra rollespil til daghjem for døende over Nordens ældste menneskefund til taghaver. Tilsammen har de modtaget i alt 14,6 mio. kr. til 23 projekter fordelt over hele landet fra puljen Underværker, fordi Realdania tror på ildsjælene og deres evne til at se det store potentiale i det små og skaber forandringer og forbedringer. Realdania har siden 2011 støttet ildsjæle, der fortsat kan søge støtte til gode ideer.

Kilde: Realdania

Nyt udbud i Vinge

Frederikssund Kommune udbyder nu minimum 22.000 byggeretsmeter i byen Vinge samt en forpligtelse til at udarbejde en arealudviklingsplan. Interesserede investorer kan byde ind på byggeretter i området nær Deltakvarteret og den kommende S-togsstation i Vinge ved Frederikssund med tilhørende opgave om revision af planerne for stationsområdet. Banedanmark begynder til efteråret etablering af den nye S-togsstation Vinge. Derudover åbner den nye Kronprinsesse Marys Bro over Roskilde Fjord til september i år, dermed bliver Vinge tæt forbundet med både hovedstaden og det øvrige Sjælland.

Kilde: Frederikssund Kommune

Verdens bedste cykelby

Er desværre Utrecht i Holland, til gengæld har vi bedre vejr. I Singapore er cykeltyveri sjældent, det samme kan ikke siges om København. Ud af de 10 byer med flest cykelulykker ligger de 5 i USA. Los Angeles har verdens bedste cykelvej. Der er i øvrigt ingen sammenhæng mellem antallet af cyklister og vejret.

Kilde: politiken.dk

Letbaner på sporet

I Odense lægger de skinner og rejser master til Kørestrøm. Efter 1½ års forsinkelse og mange børnesygdomme kører Århus Letbane endelig helt til Grenå. I Hovedstadsområdet er ejergodkendelsen fra staten, Region Hovedstaden og de 11 omegnskommuner endeligt faldet på plads, så anlægsarbejdet kan gå i gang. Om det lykkedes de 2 letbaner at være køreklar i hhv. 2021 og 2025 vil tiden vise.

Kilde: dinletbane.dk

DU HAR TJEK PÅ LANDSKABET!

HAR DU OGSÅ TJEK PÅ DINE LEVERANDØRER?

Nyt fra netværket

Kulturmiljøer – det oversete guld i planlægningen

Christiansfeld er et godt eksempel på, at kulturmiljøer kan skabe udvikling og profit. Desværre behandles kulturmiljøerne ofte stedmoderligt i planlægningen. I et debatoplæg argumenterer Mathilde Kirkegaard, ph. d. fellow ved Arkitekt-skolen Aarhus for, at kommunale politikere, planlæggere og arkitekter i stedet burde opfatte kulturmiljøerne som et mulighedsrum af høj værdi, der kan indgå aktivt i planlægningen. Blandt andet fordi en stærk stedsidentitet kan tiltrække både turister, beboere og erhverv, som tilsammen genererer en positiv økonomisk udvikling.

Læs hele debatindlægget på politikenbyrum.dk

Skorsten bliver til genbrugscenter

Bæredygtig beton-prisen 2019 er gået til Krilov Arkitekter for at genanvende betonen fra en af Amagerværkets nedbrudte skorstene til Syd-havn Genbrugscenter. Begrundelsen er blandt andet, at man har udviklet et imponerende bæredygtigt koncept, hvor genbrugsbeton for første gang anvendes til udvendige overflader, som udsættes for frost, vand og andre miljø-mæssige påvirkninger. In-situ prisen 2019 gik til Arkitema Architects A/S og Christoffer Harlang Architects for Hammershus Besøgscenter, mens Tegnestuen Schønherr vandt byggebranchens Oscar - Betonelement-prisen og Utzonstatuetten for Filsø. Både Filsø og Hammershus har vundet flere priser.

Kilde: Dansk Byggeri

Billige boliger – lær af Wien

5000kr/md. for 100kvm nybygget familiebolig. Det er virkeligheden i Wien. Halvdelen af byens boliger er støttede. Fordi man ikke mener, at private investorer kan løfte opgaven med at bygge nok boliger, der er til at betale for almindelige mennesker. Indkomstgrænsen for at bo i en støttet bolig er høj, 75% af wienerner er berettigede. Gevinsten er en blandet by, der ikke oplever segregering – og så er modellen langt billigere end Danmarks udgifter til boligsikring.

Læs hele debatindlægget på politikenbyrum.dk

Den sjældne springfrø

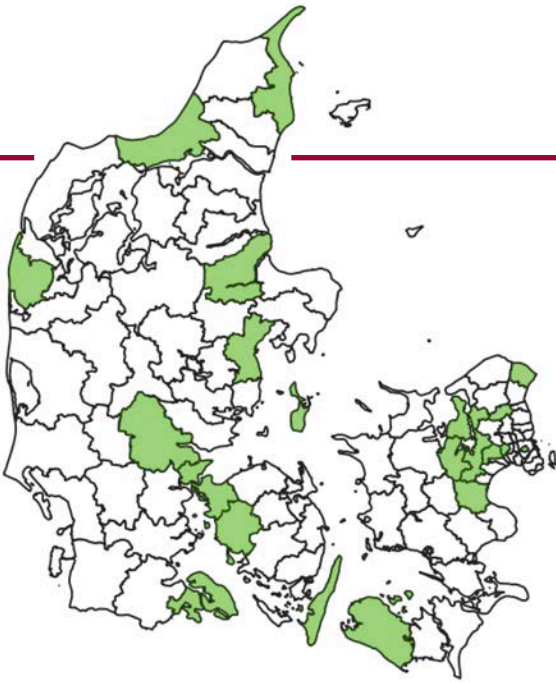
... får nu en hjælpende hånd af Køge Kommune, hvor borgerne kan få op til 20.000 kr. i tilskud til at anlægge eller oprense eksisterende søer. Initiativet ligger i forlængelse af, at man tidligere har været i gang med at grave huller til padder rundt om i kommunen. De oprensede og nye søer skal styrke biodiversiteten.

Kilde: TV2 Lorry

Hvidovres nye boligpolitik

... har en ambitionen om "at tilpasse, styrke og forny Hvidovre med nye attraktive boliger og nye inkluderende byrum... der styrker oplevelsen af Hvidovre som et godt sted at leve og bo." En af udfordringerne er, at Hvidovre er "Færdigudbygget, men ikke færdig udviklet". Derfor skal "den nye boligpolitik være med til at kickstarte den bæredygtige byudvikling, der skaber mere livskvalitet blandt borgerne."

Kilde: Hvidovre.dk

Concito, Realdania og C40 hjælper med klimaplanerne

I Jammerbugt Kommune glæder man sig over at være en blandt 20 danske kommuner, der er blevet inviteret med i det danske klimaprojekt DK2020, fordi en klimaplan og ikke mindst implementeringen af den er så kompleks, at det kræver samarbejde internt og eksternt. I projekt DK2020 får kommunerne mulighed for at udveksle løsninger og erfaringer med hinanden. Samtidig får de hjælp og sparring af globale og danske eksperter fra C40 og CONCITO til at udvikle, opdatere og tilpasse klimaarbejdet. Klimaplanerne forventes færdige i 2020.

Kilde: Jammerbugt.dk & Realdania.dk

Den grønne klimapulje støtter byggeriet

Byggeriets klimabelastning skal reduceres, hvis Danmarks 2030 mål skal nås. Derfor har byggeriet modtaget 3 mio. kr. til opskalering af de bedste løsninger indenfor grønt byggeri, opstart af analyser, vidensindsamling og til at understøtte læring omkring byggeri med lav klimabelastning. Det skulle gerne resultere i, at alle byggeriets parter kan omsætte den nyeste viden, forskning og innovation til praksis. Arbejdet kan senere indgå i en national strategi. Langt de fleste af Den grønne klimapuljes midler er gået til landbruget.

Kilde: Energi, forsynings- og klimaministeriet

Fra forskning til virkelighed

Udviklingschefen i Ålborg Havn Jesper Raakjær er blevet udnævnt til professor i havneudvikling på Aalborg Universitet tilknyttet Center for Blue Governance. Samarbejdet mellem Ålborg Havn og Aalborg universitet giver mulighed for at afprøve teori og praksis, der kan bidrage til løsninger og udvikling i en tid, hvor den traditionelle havnedrift er under forandring.

Kilde: Aalborghavn.dk

Byfornyelsen skal gå til landsbyerne

Den beslutning vækker både glæde og frustration. Venstres landdistriktsordfører Thomas Danielsen begrunder beslutningen med, at tiden har ændret sig. Storbyens slum er fortid. I Hvalpsund er man glade for beslutningen, pengene falder på et tørt sted. Byen skulle gerne blive ved med at være attraktiv for sommerhusejerne og turister. I Kommunernes Landsforening og på Statens Byggeforskningsinstitut er man skeptiske. Det lugter lidt af spareøvelse, samtidig ser man stadig et behov for renovering og nedrivning af sundhedsskadelige byggerier, ligesom der findes lommer i byerne, der trænger til en hjælpende hånd. Men fremover må byer med over 4000 indbyggere klare sig selv.

Kilde: dr.dk

Nyt fra netværket

Førstevalget for mange

Sådan lyder en af visionerne for den kollektive trafik i et nyt udspil fra Region Hovedstaden. Som forventer en stigning i antallet af trafikanter på 20% inden 2035. Derfor er det nødvendigt at parkere de traditionelle planlæggertanker, kollektiv trafik skal være langt mere end skiftet mellem bus, letbane, metro og tog. Den skal styrkes med dele-biler, taxa-tjenester, samkørsel og cykel. Målet er et sammenhængende netværk med nye knudepunkter, der tilpasser sig transportbehovet for den enkelte.

Kilde: Region Hovedstaden

En pris til det grimme

Man kan få priser for det bæredygtige, smarte, velfungerende, nytænkende etc. Tænk bare på Byplanprisen. En ny pris stiftet af Arkitekturoprøret skal gå til det grimme byggeri. Der – ifølge foreningen – er alt for meget af. Hvad prisen skal hedde er stadig ikke besluttet.

Kilde: Facebooksiden Arkitekturoprøret

Hvad tænker developeren på?

Det kan du blive klogere på i en ny samtalebog, hvor CFBO i samtale med 3 private udviklere af det byggede miljø – Rune Kilden, Klaus Kastbjerg og Anton Hessellund (A.Enggaard) – sætter fokus på det, der kan vindes, hvis kommuner, arkitekter/byplanlæggere og private udviklere bliver bedre til at arbejde sammen. Fremfor at se developeren som en modstander, burde man fokusere på en mere åben og konstruktiv dialog, så man opnår en stærk fælles forståelse for den by- og bygningskvalitet, som alle parter er interesserede i at skabe. Samtalebogen er udarbejdet af Tina Vestermann Olsen og Inger Haarup Borchmann, CFBO (www.cfbo.dk).

Bogen kan bestilles hos inger@cfbo.dk

Hvem sørger for blomsterne og tømmer affaldet?

Netop det spørgsmål viser sig at være særdeles relevant, når det kommer til byrums succes. Erfaringer indsamlet af den amerikanske nonprofitorganisation Project for Public Spaces gennem 40 års arbejde med over 3.000 byudviklingsprojekter i flere end 47 lande viser, at rene og hyggelige områder er med til at sikre velfungerende og levende byrum.

Kilde: Politiken Byrum

DANSKE PARKDAGE 2019

LIDT ROYAL HAR MAN DA LOV AT VÆRE

11.-13. SEPTEMBER PÅ FREDERIKSBERG

Park- og Naturforvalterne i samarbejde med Center for Slotte og Haver,
Slots- og Kulturstyrelsen og Frederiksborg Kommune

**PARK &
NATUR-
FORVALTERNE**

**FREDERIKSBERG
KOMMUNE**

WWW.PARKOGNATUR.DK

Hans Ejner Bertelsen

Borgmester (V) i Morsø Kommune siden 2013

Født: 1958.

Hjemby: Opvokset på Mors, hvor han stadig bor i dag sammen med sin kone Mette.

Uddannelse og civilt erhverv: Har arbejdet som selvstændig landmand i 37 år.

Hot Hot or not i Morsø

Fremtidsvision

Et varmt emne i øjeblikket er vores udviklingsplan for 2030. Med den skal vi lægge grundstenen til, hvor vi ser os om 10-12 år – hvem skal vi være, hvad skal vi være kendt for, og hvordan skal vi nå dertil? Vi har et væld af muligheder; Vi skal bare være dygtige til at udnytte dem bedst muligt.

Vi har allerede bevæget os. I 2014 stod vi på en brændende platform, men i dag står vi på et væsentligt mere sikkert fundament. Det har stor betydning for vores selvværd og vores selvforståelse.

Skaldyrs- og kulturmøde

Vi er en ø, hvor der er mange events hen over året. Vi har slået vores navn fast med Kulturmødet Mors, som er Danmarks samlingssted for samtalen om kunst og kultur. Kulturmødet er én af de helt store events, hvor vi som regel tiltrækker mere end 20.000 gæster. Men vi er også Danmarks Skaldyrshovedstad og hylder hvert år Limfjordens store skattekammer på vores Skaldyrsfestival i juni og ved Østers- og Muslingepremieren i oktober, hvor vi samtidig oplever danmarksmesterskaberne i champagnesabling og østers-åbning.

Fiskeforsteninger og turisme

Vi har netop indgået aftale om, at vi skal have en ny, fælles turistdestination sammen med Struer og Skive Kommuner. Vi samarbejder i forvejen med Skive – og Region Midt- og Nordjylland – om at blive optaget på UNESCOs verdensarvsliste med vores forsteninger i moleret. Forsteningerne er af fisk, der er cirka 55 millioner år gamle.

Gid det var os ...

Statslige arbejdspladser

At blive tilgodeset med en ordentlig portion statslige arbejdspladser, dét kunne være dejligt. Eksempelvis har Holstebro Kommune fået et politihovedkvarter, Udbetaling Danmark osv. Det gør jo, at man bliver ekstra attraktiv for tilflyttere. Det kunne jeg godt ønske mig. Statslige arbejdspladser kunne skabe interesse, og på den måde kunne vi rykke ved vores demografi og få nogle yngre mennesker til at flytte hertil. Tingene hænger jo sammen.

Af journalist Emilie Koefoed
Fotos: Morsø Kommune

Not

Manglende udligning

Der er én ting, som virkelig generer, og det er, at det ikke lykkedes for regeringen at få en udligningsreform på plads. Det fylder rigtigt meget, for det gør, at vi ikke kan tænke langsigtet. Vi er nødt til at tage ét år ad gangen. Så det er én af de ting, der trykker, og det er der rigtigt mange kommuner, der er ramt af. Det bør være noget af det første, det nye folketing tager fat i: At sikre os en retfærdig og lige udligning.

Indbyggertab

Vi taber indbyggere, fordi antallet af borgere, der dør, overstiger antallet af borgere, der fødes. Det er netop derfor, at vi er opmærksomme på, at vi skal tænke langsigtet og sikre, at vi har en kommune, der er i vækst. Vi ser heldigvis allerede nu, at der er unge, der er begyndt at flytte til eller tilbage til øen. Og vi har stigende fødselstal. Det, tror jeg, er fordi vi har gode tilbud i vores børnehaver og dagpleje, og fordi vi er en ø med mange jobs. Og så har man jo mulighed for at få et hus med en fantastisk udsigt og placering.

Koblet fra

Vores infrastruktur vil vi gerne have gjort bedre. Vi ønsker en bedre opkobling til motorvejsnettet i Herning. Vi forventer ikke, at vi får motorvej, men vi vil gerne have opgraderet vores veje, A26 og A34, så de bliver til 2+1-veje – så der er bedre mulighed for, at man kan overhale langsomkørende trafik.

Om ghettoplan og boligpolitik:

”Det er ligesom at blive smidt ud, fordi andre passer bedre ind”

Med ghettoplanen skal boligselskaberne nedrive funktionsdygtige boliger i de udsatte områder, der defineres som 'hårde ghettoer'. De menneskelige omkostninger for beboerne er ofte store og samtidig er der risiko for, at de sociale problemer blot flytter andre steder hen. Hvis vi skal skabe mere blandede byer kræves en gennemtænkt boligpolitik, som rækker ud over de udsatte områder.

Af seniorforsker, antropolog, Ph.d. Marie Stender, Statens Byggeforskningsinstitut, Aalborg Universitet

Ahmad viser på sin mobiltelefon en selfie, hvor han smiler stolt ved siden af sine blomstrende røde roser i haven. Alle i Gellerup kendte ham for den have, fortæller han. Han og familien troede det var midlertidigt, da de flyttede ud af stuelejligheden, hvor deres 3 børn er vokset op, og blev genhuset i en lejlighed på 2. sal. De vidste godt, at huslejen nok ville blive dyrere i deres stuelejlighed, fordi den nu blev ombygget til byhus i to etager. Men da brevet kom, stod der, at de nye byhuse var reserveret til nye beboere udefra, så hvad enten Ahmed kunne betale huslejen eller ej, måtte han tage til takke med lejligheden på 2. sal uden have. Han er utilfreds med den nye lejlighed, og hans datter, som oversætter interviewet, fortæller, at hele familien

føler sig uretfærdigt behandlet. - Når du har betalt husleje og gjort alt, hvad du skal gøre, kan du ikke bare flytte folk ud. Især ikke når du har boet der i så mange år. Det er ligesom at blive smidt ud, fordi andre passer bedre ind, siger hun på syngende århusiansk.

Et unikt hjem

Ghettoplanen er vedtaget af et bredt politisk flertal, og flere tusinde beboere rundt om i landets udsatte områder får i denne tid besked om, at deres bolig skal rives ned. Det giver dem hverken job, uddannelse eller et dansklingende efternavn, men måske kan det på sigt give deres boligområde et bedre image og en mere blandet beboersammensætning. Det er i hvert fald den politiske ambition. Som Ahmads historie ovenfor illustrerer er det imidlertid ikke uden omkostninger at flytte folk ud af deres bolig, heller ikke selvom de tilbydes en anden bolig i samme kvarter. Det der udefra set blot er en bolig i en af ghettoens monotone betonblokke, er indefra set som regel et unikt hjem med alt, hvad dertil hører af minder, stolthed og sociale relationer.

Sociale problemer flytter

Det betyder ikke, at nedrivning altid er en dårlig ide. Selvom det i udgangspunktet ikke er bæredygtigt at rive funktionsdygtige boliger ned, kan delvis nedrivning være den rette løsning, hvis f.eks. bygningernes kvalitet

er meget dårlig, hvis boligområdet er præget af tomgang, eller hvis det er så stort, monotomt og stigmatiseret, at man kun gennem nedrivning kan muliggøre den fornyelse, som kan give stedet en ny start. I lande som Holland, England og Frankrig har man i en længere årrække benyttet nedrivning og etablering af nye boliger med blandede ejerformer som strategi i udsatte områder. Som vist i bogen "Fra ghetto til blandet by" (Bech-Danielsen & Stender 2017) findes der flere internationale eksempler på områder, som tidligere har været voldsomt stigmatiserede, men hvor det gennem omfattende omdannelser er lykkedes at tiltrække nye beboergrupper – og mindst lige så vigtigt – få dem til at blive, som ellers ville flytte væk. Den anden side af den historie er dog ofte, at de dårligst stillede beboere flytter ud og koncentrerer sig i nye, udsatte områder, der typisk ligger længere fra de store byers centrum. I Holland kaldes det vandsengseffekten, for når de sociale problemer forsvinder fra ét område, dukker de gerne op i et andet.

Fokus på målet: En blandet og sammenhængende by

En anden vigtig lære fra de internationale erfaringer er, at samme opskrift ikke virker alle steder. Her kan ghettoplanen få den konsekvens, at fokus ikke bliver på målet: en mere blandet og sammenhængende by, men derimod den fastlåsning af midlet, som ligger

”Når du har betalt husleje og gjort alt, hvad du skal gøre, kan du ikke bare flytte folk ud. Især når du har boet der i så mange år. Det er ligesom at blive smidt ud, fordi andre passer bedre ind.”

Gellerup – blok med åbning. Rendering fra den gennemførte idekonkurrence..

i kravet om at reducere andelen af almene familieboliger til 40 % i de såkaldt hårde ghettoer. Kommunerne har dermed fået en bunden opgave, som hurtigt kan komme til at handle mere om matematik end strategisk og helhedsorienteret byudvikling på det enkelte områdes præmisser. Det er naturligvis ikke det samme, der kan lade sig gøre i et boligområde i København, Korsør eller Kolding, for områdets kontekst og beskaffenhed

”Spørgsmålet er hvordan vi om 50 år vil se på de portåbninger i blokkene, de tværgående nye veje og cykelstier og de mange byhuse med private forhaver og blandede ejerformer, som etableres i disse år?”

giver altid specifikke potentialer og begrænsninger. Nogle steder kan markedet bruges som løftestang, andre steder findes særligt stærke civilsamsfundsaktører. Nogle steder kan nye funktioner og forbindelser give mere byliv og styrke forbindelsen til nabo-

områder, andre steder er det netop områdets landskabelighed og enklave-karakter, som er dets største aktiv.

Historiens dom

Er der én ting, som historien om de store modernistiske bebyggelser har lært os, så er det vel, at 'one size fits all' er en dårlig model i udviklingen af by- og boligområder. Hvis vi former mange store boligområder i ét hug og efter én model af den gode by, er der en fare for at det overordnede indtryk alligevel bliver ensartet og monotomt, selvom idealet aktuelt er blandet by. I dag ser vi skeptisk på efterkrigstidens store boligblokke omgivet af græsørkener og trafikseparering, men spørgsmålet er hvordan vi om 50 år vil se på de portåbninger i blokkene, de tværgående nye veje og cykelstier og de mange byhuse med private forhaver og blandede ejerformer, som etableres i disse år?

Social blanding i by- og boligområder

For Ahmad og de andre beboere i de udsatte områder, som skal fraflytte deres bolig, fordi den skal rives ned eller omdannes til at tiltrække andre beboergrupper, føles det mest af alt som at blive smidt ud, fordi andre passer bedre ind. Forhåbentlig kommer hans børnebørn og oldebørn i stedet til at opleve, at de vokser op i en blandet og mangfoldig by, hvor de

ikke bliver stemplet alene på grund af deres adresse. Det kræver imidlertid, at kommuner og boligorganisationer ikke kun sigter efter at nå ned på de 40%, men arbejder omhyggeligt og helhedsorienteret boligpolitisk og bystrategisk. Det handler både om, hvordan der netop her kan lappes på fortidens fejlslagne byplanlægning, og hvilke muligheder der er for omdannelse lokalt: Hvis boliger skal rives ned,

”Hvis boliger skal rives ned, hvor skal beboerne så bo, og hvordan undgås at det blot bliver nye boligområder som bliver udsatte?”

hvor skal beboerne så bo, og hvordan undgås at det blot bliver nye boligområder som bliver udsatte? Samtidig er det afgørende at skabe stærke samarbejder på tværs af kommuner, boligorganisationer, private aktører og civilsamsfund, så de enkelte områder tænkes ind i en større sammenhæng. Hvis vi faktisk vil den blandede by dur det næppe kun at bruge den som et plaster i de udsatte områder, men må tænke social blanding mere konsekvent ind i vores by- og boligområder.

Boligpolitikken og den segregerede by

Segregering i Norden

Mange nordiske byer er segregerede. Et faktum der udfordrer den nordiske selvforståelse og de idealer om lighed og retfærdighed, som vi ofte forbinder med Norden. Forskningen peger på betydningen af boliger med forskellige ejerformer og viser, at lokale indsatser ikke er nok, og at de i værste fald kan fremme segregering.

Af seniorforsker Moa Tunström, Nordregio

De nordiske lande minder på mange måder om hinanden. De er perifere, tyndtbefolkede velfærdsstater med små og mellemstore byer, segregeringen følger et lignende mønster. Byerne er opdelt efter indkomst, eftersom alle ikke har råd til at bo overalt, eller fordi udbuddet af boliger ikke er tilstrækkeligt varieret. I rapporten "Den segregerede by – et nordisk overblik" har Nordregio på opdrag fra Nordens Velfærdscenter under Nordisk Ministerråd sammenfattet forskningsresultater med fokus på, hvordan segregation måles og hvilke forklaringsfaktorer, der fremhæves..

Betydningen af blandede ejerformer

Ejerformer er en faktor som tillægges stor betydning i forskningen, det samme gælder, hvordan de nordiske lande tager imod flygtninge og indvandrere samt forældres muligheder for at vælge skole til deres børn.

Oftentimes er indkomstforskelle mellem bydele den vigtigste indikator, men også andelen af indbyggere med udenlandsk baggrund eller koncentrationen af arbejdsløse er ofte anvendte parametre, når graden af segregering skal måles. Når det handler om boligpolitikken, så domineres diskussionen af spørgsmålet om blandede ejerformer. At blande leje- og ejerboliger anses for at være et centralt værktøj til at opnå integration. På dette område

ser det ret forskelligt ud i de nordiske lande, så der burde være stor interesse for at sammenligne og lære af hinanden. Finland har fx flere forskellige ejerformer end de andre lande, social housing findes ikke i Sverige, mens social housing og almene boliger er nærmest identiske begreber i Norge og Danmark.

Et udbud af blandede boligtyper er også noget, som den lokale planlægning i et vist omfang kan påvirke, ligesom den kan sikre, at en bys forskellige områder rummer den grundlæggende lokale service og tilgængelighed. Men lokal byudvikling kan naturligvis også bidrage til at skabe åbne pladser og mødesteder, hvor barrierer mellem mennesker og grupper kan nedbrydes, så risikoen for diskriminering og stigmatisering kan mindskes.

Grænser for lokale indsatser

En hel del forskning er dog kritisk i forhold til det stærke lokale fokus i mange af indsatserne mod segregering. Man peger på, at lokale såkaldte områdebaserede indsatser rettet mod "problemområder" ikke er tilstrækkelige, eller at fokus på fysisk integration og tilgængelighed skjuler strukturelle årsager og indsatser rettet mod arbejdsmarkedet, bolig- og socialpolitikken.

Segregering skal ses som et problem for hele byen og

samfundet. Der er brug for, at resourcestærke gruppers flyttemønster og rumlige koncentration problematiseres. Og så skal risikoen for at lokale indsatser fører til gentrificering snarere end social integration synliggøres.

Forhåbentligt kan rapporten "Den segregerede by – et nordisk overblik" være en introduktion til nordisk forskning om segregering, men også være udgangspunkt for fortsat læsning og diskussion om emnet.

Rapporten "Den segregerede by – et nordisk overblik" findes på svensk og engelsk på www.nordregio.org

BOLIG POLITIK 19

DRØMME,
PLANER OG
MARKED

BYPLANMØDE I KØGE 3.-4. OKTOBER 2019

dansk byplan
laboratorium

KARISE PERMATOPIA

Er et meget visionært, bæredygtigt bofællesskab bestående af knap 100 både ejer-, andels- og lejligheder, som er beliggende i Faxe Kommune.

FNS VERDENSMÅL

har præget Roskilde Kommunes boligpolitik, der sætter sig mål om at styrke den sociale sammenhængskraft i by- og boligområder.

ET GODT STED AT BO..

..er titlen på ikke færre end syv kommuners bosætningsstrategi / boligpolitik.

KØGE-KBH H 20 MIN

Fra den nyåbnede Køge Nord-station kan pendlere på hurtigtoget køre turen til København H på blot 20 minutter, hvilket er en halvering i forhold til S-toget.

DEN HØJESTE M2-PRIS

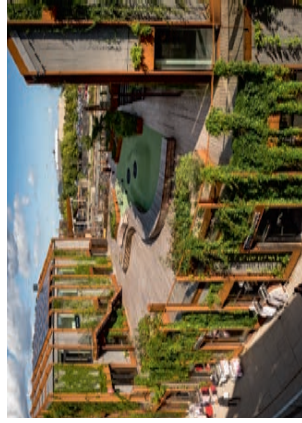
I Køge Kommune i maj 2019 lå på 53.939 kr. for en ejerlejlighed på Sdr Havn. Den laveste m2-pris var 8.062 kr. for et fritidshus.

Sjællands nye kraftcenter

Få kommuner har gang i supersygehus, ny jernbane, motorvejsudvidelse og en ny havnebydel på samme tid. Det er ikke tilfældigt, for Køge Kommunes Byråd har i en årrække og på tværs af partier stået sammen om at planlægge fremtiden. Få fortællingen på Byplanmødet.

Hvad der i planprocessen kan føles som et bespænd fra kommunens side, kan sommetider senere vise sig at være godt for det endelige boligprojekt.

HOSPITAL KOSTER EN BONDEGÅRD

Region Sjællands Universitetshospital i Køge opføres i etaper som en udvidelse af det eksisterende hospital, i alt 185.000 m². Det koster fire milliarder kroner (2009-priser).

BYPLANPRISEN 1997

gik til Køge Kommune for "fornyelsen af Køges bykerne tilpasset byens historiske særpræg, karakter og skalaforhold." Køge er formentligt grundlagt i 1100-tallet og fik købstadsrettigheder i 1188.

Borgmester Marie Stærke (S), Køge Kommune

I Køge skal vi have boliger til de ansatte på erhvervshavnen, sygehuspersonalet, og de højtlønnede pendlere.

Byplan Nyt om boligpolitik

Vil du ha en artikel eller annonce i Byplan Nyt 3? Ønsker du at annoncere eller sponsorere artikler i det temanummer af Byplannyt, der udkommer op til Byplanmødet? Så kontakt Michael Nørgaard på mn@byplanlab.dk

Bygefirmaerne anstrenger sig for at skabe en forestilling om, at deres boliger er unikke og individuelt tilpassede. I virkeligheden ser vi en stigende tendens til at boliger masseproduceres i stil med køkkenfirmaernes Mette og Lars-køkken.

60.000

indbyggere er der i Køge Kommune i 2019. Om 10 år forventer kommunen at blive 8.000 flere indbyggere.

Byen er i stigende grad et eksklusivt rum for et relativt smalt segment af befolkningen.

Direktør Kristoffer Lindhardt Weiss, Arkitektens Forlag

Denne flyer er tilrettelagt og udsendt af Dansk Byplanlaboratorium, maj 2019

LAYOUT: Karen Christensen Design

TRYK: KLS PurePrint A/S

FOTOS ER VENLIGST STILLET TIL RÅDGIVER AF: Køge Kommune, Faxe Kommune og Køge Kyst P/S.

Tilmeldingsfrist 14. august.

**BYPLANMØDE I KØGE
3.-4. OKTOBER 2019**

**TILMELD DIG PÅ
BYPLANLAB.DK**

Find hele byplanmødeprogrammet på byplanlab.dk. Her finder du også link til der, hvor du kan bestille hotelværelse.

Professor Claus Bech-Danielsen, Statens Byggeforskningsinstitut, Aalborg Universitet

PROGRAM

Ret til ændringer forbeholdes

Se det samlede
program og
tilmeld dig på
byplanlab.dk

TORSDAG DEN 3. OKTOBER

10.00

Åbning og velkomst

*Formand Jes Møller, Dansk Byplanlaboratorium og moderator, direktør Kristoffer Lindhardt Weiss, Arkitektens Forlag.

10.10

Når boligdrømme får fast form

Boligdrømme præger kommunale arkitektur- og boligpolitikker, såvel som tegnestuernes visualiseringer – men ikke altid det boligbyggeri vi ser, når drømmene realiseres. Der er et væld af nye tendenser på spil i aktuelt boligbyggeri, og umiddelbart peger de i mange forskellige retninger. Få overblik over de store trends og de små tendenser, der vil præge fremtiden.

*Professor, Ph.d., arkitekt m.a.a. Claus Bech-Danielsen, Statens Byggeforskningsinstitut, Aalborg Universitet

10.40

Den korte netværkspause

11.00

Boligpolitik – hvordan?

I Køge Kommune er boligpolitik et aktivt redskab. Hør hvordan den har været brugt i de sidste ti år og hvorfor skal den fornyes nu. Hvilke elementer skal en operationel boligpolitik bestå af? Hvis vi spørger Køge Kommunes borgmester kommer man ikke udenom at tage stilling til fremtidens arbejdsmarked, klima og bæredygtighed samt bykvarterer med social variation. *Borgmester Marie Stærke(S), Køge Kommune

11.30

Hvad gør steder interessante for ejendomsudviklerne?

Businesscasen, stedet, beliggenheden, samarbejdet med kommunen... Hør hvordan forskellige rationaler og faktorer spiller en rolle i henholdsvis Øst- og Vestdanmark. Og hvad kvalitetskrav og kommunal planlægning betyder for udvikling af fremtidens boligområder?

*Direktør Benjamin Galacho, Bach Gruppen Viborg & direktør Anders Bo Bach, Bach Gruppen København

11.50

Hvordan skaber vi gode by- og boligområder?

Boligpolitisk debatsession mellem borgmester Marie Stærke(S), Køge Kommune, borgmester Thomas Andresen (V), Aabenraa Kommune, direktør Anders Bo Bach, Bach Gruppen København og direktør Kristoffer Lindhardt Weiss, Arkitektens Forlag

12.30

Afsted til frokost

13.45-15.45

11 sessioner

– om boligpolitik, boligdrømme, boligplaner og boligmarked..

18.30-00.30

Aftenarrangement

På Comwell Køge Strand – Byplanprisoverrækkelse, middag, underholdning og musik.

FREDAG DEN 4. OKTOBER

9.00

Bauburgermeisteren og byggefællesskaberne.

(oplæg på engelsk) om hvordan universitetsbyen Tübingen har satset på byggefællesskaberne og opnået kvarterer med stor diversitet – fysisk som indbyggermæssigt. Engelsksproget oplæg om det tyske *kinderæg*, der kombinerer *boligdrømme*, *boligplaner* og *boligmarked*.

*Bauburgermeister Cord Soehlke (Uafhængig), Tübingen.

10.00

13 udflugter til Køge Kommune og Køge Kyst, Faxe, Lejre, Ringsted, Roskilde og Stevns Kommuner

15.00

Byplanmødets afsluttes på Køge Rådhus

15.30

Tak for i år!

BOLIGPOLITIK DRØMME, PLANER OG MARKED

BYPLANMØDE I KØGE 3.-4. OKTOBER 2019

Danskernes boligområder er under forandring. Der bruges store summer til ombygning, nedrivning og udvikling af nye boligområder. Men hvordan skaber vi som politikere og planlæggere de *rigtige* gode boligområder? Gør planlægningen det egentligt godt nok – eller ser vi for meget af det samme?

Med Køge Kommune som vært glæder vi os i Byplanlaboratoriet til at byde velkommen til en udviklingskommune på kanten af hovedstadsregionen. Med sin aktive boligpolitik, sin gamle bykerne og sine nye by- og boligudviklingsprojekter på kysten er der megen inspiration at hente.

Konferencen "Landsbyernes fremtid" blev afholdt i Fængslet i Horsens.

Landsbykonference

Glem ordet borgerinddragelse - der er for meget elevråd over det!

Landsbyklynger er et bud på, hvordan der kan skabes attraktiv bosætning og sociale fællesskaber i landsbyerne. Men udviklingen skal understøttes med strategiske investeringer og jordfordeling. Og så skal kommunerne gentænke deres rolle i arbejdet med landsbyerne. Ellers får man ikke beboerne med.

Af projektleder Michael Nørgaard, Dansk Byplanlaboratorium

Fortællingen om, at hele Danmark flytter til de store byer er stærk og måske selvforstærkende. Under alle omstændigheder er der ikke plads og måske er det ikke alle, der finder det attraktivt – hverken økonomisk eller pladsmæssigt – at bo i byerne. Landet byder på mere natur og andre muligheder for fællesskab og rekreativ udfoldelse end byerne. Men spørgsmålet er, hvordan vi i fællesskab udfolder potentialerne, fastholder indbyggere, tiltrækker nye og skaber levedygtige landsbyer. Det politiske bagtæppe er den

"Skab landsbyklynger som forudsætning for vækst og udvikling i hele kommunen, men ikke nødvendigvis i alle landsbyer. Selvom det er svært skal vi være klar til at afskrive værdier."

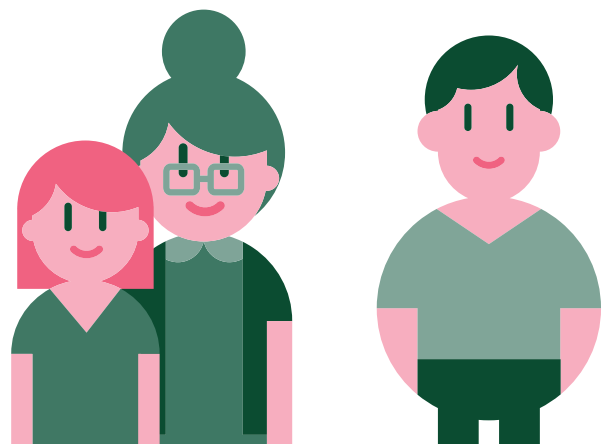
politiske aftale om "Et Danmark i bedre balance", der bl.a. var afsæt for "Udvalget for bæredygtige landsbyer". Udvalget kom i 2018 med anbefalinger til, hvordan landsbyerne kan blive stærke og levedygtige, og havde bl.a. fokus på behovet for prioritering og strategisk planlægning, nedrivning og oprydning, byfornyelse, landsbyboernes adgang til landskabet, den offentlige service og den sociale sammenhængskraft i landsbyerne. Men hvordan går det med landsbyerne anno 2019? Det var udgangspunktet for konferencen "Landsbyernes fremtid", der blev afholdt i Fængslet i Horsens d. 25. april.

Landsbyboere er mere tilfredse

Et bud på, hvordan landsbylivet kan revitaliseres er landsbyklynger. Her finder flere landsbyer sammen i et fællesskab, hvor borgerne bl.a. samles om rekreative tilbud,

institutioner og andre fælles aktiviteter. Organiseringen er ikke et nyt tiltag og i dag findes mindst 30 landsbyklynger på landsplan og de repræsenterer mere end 120.000 danskere. Ifølge projektet Landsbyklynger som Realdania, DGI og Lokale og Anlægsfonden står bag.

Undersøgelser foretaget i projektet viser, at beboere i landsbyklynger er lidt mere tilfredse med livet end gennemsnittet af danskere. Og så fremhæver 45 % af landsbyboerne, at det er naturkvaliteterne, der gør, at de bor på landet. I alt 21.000 landsbyboere deltog i undersøgelsen, der blev afsluttet i 2018. Landsbyklynger skaber

Konferencen "Landsbyernes fremtid" blev afholdt i Fængslet i Horsens.

"Det kræver politisk mod at slippe tøjlerne og overlade beslutningskraften. Alle – både politikere, embedsfolk og de frivillige – skal være indstillet på, at det kræver åbenhed og reel lyst til dialog."

altså værdi og projektet kan tilbyde inspiration til processer og til, hvordan kommunerne kan understøtte landsbyklyngerne på en anden måde end den traditionelle myndighedsrolle. Og netop den kommunale rolle er vigtigt i en forståelse, der kan skabe udvikling.

Fra borgerinddragelse til folkeoplysning

- Vi har brug for landfornyelse, hvis vi skal gøre det attraktivt at bo i hele Danmark. Byerne har fået byfornyelse for 80 mia kr. og der er brug for investeringer på landet, hvis vi skal skabe kvaliteter, lød budskabet fra medlem af Landsbyudvalget, Søren Møller, tidligere formand for DGI. Men budskabet var også, at land og by er hinandens forudsætninger i forhold til fødevarer, vand, klima, biodiversitet og naturindhold.

Det er vigtigt, at kommunerne griber processerne rigtigt an og skaber rammerne, ellers får man ikke beboerne med. - Glem ordet borgerinddragelse, der er for meget elevråd over det. I er oplysnere, var Søren Møllers melding til deltagerne i konferencen. Søren Møller fremhævede en række greb, der kan skabe vækst i landdistrikterne. Vi skal gå fra en nostalgisk tankegang til strategisk tankegang, når det handler om landsbyerne. Der skal være vilje til udvikling og evne til at se på sig selv både indefra og udefra. - Skab landsbyklynger som forud-

sætning for vækst og udvikling i hele kommunen, men ikke nødvendigvis i alle landsbyer. Selvom det er svært skal vi være klar til at afskrive værdier. Hav fokus på de unikke stedbundne kvaliteter og brug jordfordeling og restrukturering af landsbyerne som værktøjer, lød opfordringen.

Slip tøjlerne ... lidt

Borgmester Leon Sebbelin, Rebild Kommune, gav et bud på, hvordan landsbyerne kan aktiveres, uden at det bliver elevråd og borgerinddragelse. I Rebild har man organiseret 34 landsbyer, der hver vælger et medlem til et landsbyråd. Rådet har en bestyrelse på 9 medlemmer med en række opgaver. Landsbyrådet fordeler bl.a. puljemidler og har gennemført en proces omkring landdistriktspolitik, uden byrådets involvering. Processen er mundet ud i en Landdistriktspolitik. Politikerne var meget overraskede over at borgerne både brugte ordet udvikling og afvikling. Efter lange diskussioner endte politikerne med at godkende borgerens forslag.

- Det kræver politisk mod at slippe tøjlerne og overlade beslutningskraften. Alle – både politikere, embedsfolk og de frivillige – skal være indstillet på, at det kræver åbenhed og reel lyst til dialog. Vores erfaring er, at processen skaber mindst lige så stor effekt som indholdet. Involvering tager tid, men tiden er godt givet ud, var budskabet fra Leon Sebbelin

Strategisk planlægning for landsbyer

Landsbyer er bebyggelser med mellem 200 og 1000 indbyggere. Det er den enkelte kommune, der tager stilling til i hvilket omfang andre bebyggelser og beboelser i landområder omkring landsbyer skal indgå i den strategiske planlægning. Med planlovsændringen, der trådte i kraft i januar, fik kommunerne pligt til at planlægge strategisk for landsbyerne og mulighed for at udpege to såkaldte omdannelseslandsbyer hvert 4. år. Målet er at få en overordnet og sammenhængende stillingtagen til udvikling af landsbyerne. Det vil skabe større sikkerhed for investorer og boligejere.

Konferencen **Landsbyernes fremtid** blev afholdt i fængslet i Horsens d. 25. april i samarbejde mellem Realdania, DGI, LOA og Dansk Byplanlaboratorium. Find præsentationer fra konferencen på www.byplanlab.dk

At støtte uden at styre - din rolle som kommunal aktør

Landsbyklynger fungerer som en innovativ model til borgerdrevet udvikling i landdistrikterne. Realdania, LOA og DGI har udarbejdet en folder med gode råd til kommunerne.

Kommunens rolle i klyngesamarbejder er at koordinere og sparre, men ikke at drive processen. Det er vigtigt at forstå og anerkende, at en landsbyklynge skal gro nedefra. Det er borgerne, der bedst kender de lokale forhold, og det er borgerne, der udpeger indsatsområder, sætter retningen for klyngens fremtid og leder realiseringen af målene. Sådan lyder budskabet i folderen "At støtte uden at styre – din rolle som kommunal aktør". Folderen indeholder bl.a. en række gode råd til kommunale ansvarspersoner.

- **Giv ansvaret** for og ejerskabet over klyngen til borgerne i klyngen.
- **Vær til rådighed**, vejled, tag del, og skab gode relationer og tillid. Motivér de frivillige i klyngen, og hjælp dem med at skabe en klar vision for deres idé.
- **Forklar de frivillige** om kommunale politikker, puljer og arbejds gange – f.eks. i forbindelse med budgetforhandlinger – så borgerne får en bedre forståelse af kommunen og jeres rammer.
- **Fungér som brobygger**: Når borgerne efterspørger viden om f.eks. stisystemer og fredninger, kan du formidle kontakten til den rette.
- **Giv hjælp til selvhjælp**. Hvis borgerne skal lave en pressemeddelelse, kan I hjælpe med at skrive den – eller I kan lave en aften for frivillige, hvor I lærer dem at skrive selv.

Find guiden "Landsbyklynger: At støtte uden at styre – din rolle som kommunal aktør" på www.realdania.dk

Hvorfor bor du, hvor du gør?

Naturkvaliteter	45%
Familie og/eller venner i området	31%
Sammenhold/ fællesskab/ kvaliteten ved at bo i et mindre område	26%
Rimelige boligpriser	26%
Tryghed for mig (og min familie)	24%
Født og opvokset i området	21%
Arbejde eller ens families job	20%
Fritidsinteresser (områdets kultur og foreningsliv)	11%
Afventer hussalg/ flytning	3%

Fra: "Landsbyklynger – borgerundersøgelser i 24 klynger", hvor 21.000 danskere har svaret på spørgsmål om livet i landsbyerne. Udgivet af www.landsbyklynger.dk v. Realdania, LOA og DGI.

Klimatilpasning

Værebros Å i fællesskab

Vandet i Værebros Ådal ved ikke, at det faktisk sorterer under de administrative grænser af 8 kommuner og 3 forsyningsvirksomheder – og at mange andre aktører lever med det, til tider forbander det eller i hvert fald er dybt interesserede i det. Men da naturens love ikke sådan lader sig ændre, må administrationerne finde måder at håndtere vandet på i fællesskab – på tværs af administrative skel. At det blandt andet kræver en ændring af Vandløbsloven viser et afsluttet projekt om Værebros Å.

Af Anne Møller og Aske Lium, Dansk Byplanlaboratorium

Projektet **'Vandoplandsbaseret samarbejde langs Værebros Å'** er lige så komplekst som titlens længde antyder. Det udspringer af et spørgsmål om, hvordan man rent teknisk og fysisk skal håndtere en stigende vandmængde i ådalen. Men samtidig handler det om dialogen imellem de

involverede interessenter, som i samarbejde skal gøre det muligt at finde fælles løsninger. Endelig er der de økonomiske og ikke mindst politiske og lovgivningsmæssige rammer for, at et samarbejde og en optimal klimatilpasningsløsning faktisk kan findes. Selvom projektet ikke svarer på hele kompleksiteten, peger resultaterne faktisk på mulige retninger for langt de fleste af udfordringerne.

Det politiske aspekt

Egedal Kommune har som en af de lavest beliggende kommuner og den kommune med det største areal af Værebros å-oplandet, en helt naturligt en stor interesse i projektet. Både administrativt og politisk fylder Værebros Å på de aktuelle dagsordner, ligesom man har fokus på resultatet af forhandlingerne om en revideret Vandløbslov. Fra Region Hovedstadens side mener formanden for Miljø- og Klimaudvalget Kim Rockhill, at "Projektet her har vist, at der er stor vilighed til at indgå i 'det gode naboskab', og stor opmærksomhed generelt på at skabe fælles løsninger. Men der mangler pt. de redskaber, som skal gøre kommunerne i stand til mere formelt at etablere og forpligte hinanden i et samarbejde indenfor vandoplandet. Fra regionens side følger vi både projektet og processen med ændringerne af vandløbsloven meget tæt."

Bo Vesth, formand for Egedal kommunes Teknik- og Miljøudvalg, har netop afsluttet en besøgsrunde hos Region Hovedstaden og de 7 andre kommuner indenfor oplandet. "Vi håber, at vandløbsloven vil give os langt bedre muligheder for at indgå i et vandoplandsbaseret samarbejde på tværs af kommunegrænser. Og med både projektet her og det politiske arbejde, der i første omgang er indledt i Egedal Kommune, sender vi et klart signal til staten om, at vi er parate. Og at vi er villige til at lægge kræfter i det her samarbejde, og ikke mindst at Værebros Å betyder noget for rigtig mange borgere og lodsejere, der er berørt af vandstandsstigningerne i ådalen. Projektet giver os som politikere et rigtig godt grundlag for at pege på retninger og træffe beslutninger i de kommende år."

I Egedal Kommune arbejder et §17, stk. 4 udvalg vedrørende Værebros Å på at rådgive kommunens Byråd om løsningsmuligheder for udfordringerne i Værebros Ådal.

Det tekniske spor

Hovedopgaven i projektet har været at få indsamlet alle eksisterende data, f.eks. vandstands målinger, nedbørsdata, vejrdata, hydrauliske data, geotekniske målinger osv. fra de otte kommuner og forsyningselskaberne.

Værebros Å

Værebros Å består af 37 vandløb, som løber igennem 8 kommuner fra øst ved Smørmosen i Herlev til vest i Frederikssund og Roskilde kommuner, hvor åen løber ud i Roskilde Fjord. Særligt i de lavest liggende områder i Egedal og Roskilde Kommune volder åen store problemer for lokale beboere og landmænd, når den ved større regnhændelser går over sine bredder. Oplandet til Værebros Å er primært beliggende i det åbne land. Faktisk er kun ca. 20% af oplandet beliggende i byzone, og kun ca. 5% af arealet vurderes at være befæstet. Det betyder, at de løsninger, der skal skabes for Værebros Å, ser markant anderledes ud end mange af andre å-samarbejdsprojekter.

Værebros Å, der består af 37 vandløb, løber fortrinsvis i det åbne land fra Herlev til Frederikssund og Roskilde.

Ifølge Jeppe Sikker Jensen fra COWI er det første gang, at man har været med til at skabe grundlaget for en hydraulisk model på den her måde, hvor man så metodisk er gået efter at grave alle eksisterende data frem, uden at viden hvilken type model det skal ende med. "Kommunerne og forsyningerne ligger inde med rigtig mange data, og selvom både kvalitet og kvantitet har været svingende, har det samlet set været en god proces at få skabt overblik. Alle kommuner har været med og kan se, at deres data kan bidrage til en samlet model. Det betyder også, at selvom nogle af datasættene har været af ældre dato, er de nu sat i spil i et fælles datasæt, der strækker sig ud over hele oplandet – og det er jo netop som et samlet hele, at data for et å-opland spiller sin vigtigste rolle. Alle kommuner har nu et fælles billede af, hvor der er behov for nye og opdaterede data, og hvor man måske er meget godt med."

Det tekniske spors arbejde danner grundlaget for at skabe en fælles hydraulisk model for hele vandoplandet, baseret på eksisterende data. Hvordan modellen skal se ud, og hvad den præcist skal kunne, ligger i en eventuel næste fase af projektet.

Dialogsporet

Spørger man projektleder for 'dialogsporet' Søren Gram fra Teknologirådet, så har: "Vores rolle har først og fremmest været at samle alle parterne omkring bordet, at sikre den praktiske fremdrift i form af mødeaktiviteter, men også at skabe overblik over eksisterende plandata, igangværende og fremtidige projekter indenfor vandoplandet samt samle erfaringer fra nogle af de andre å-samarbejdsprojekter, der er i gang i hele landet. Der er ingen tvivl om, at metoden med at samle alle de eksisterende tekniske data sammen, har været rigtig givende. Den har bragt alle parterne sammen, og fokus

har været på at få skabt det bedst mulige afsæt for det videre samarbejde, fremfor kun at diskutere selve formen. Vi tror på, at noget af det, der kommer til at bære det her samarbejde videre, er de gode samarbejds-traditioner, der allerede er på vandområdet"

Erfaringsudveksling

I dialogsporet er der i løbet af projektet desuden indsamlet erfaringer fra andre projekter som Gudenåen, Storå, Harrestrup Å m.fl. Værebros Å adskiller sig især fra de øvrige ved, at store dele af oplandet er beliggende i det åbne land. Det betyder dog ikke, at der ikke er noget man kan lære af de andre. Vidensdeling og erfaringsudveksling er et vigtigt link, f.eks. imellem de to projekter Harrestrup Å og Værebros Å. Aktørkredsen er nemlig i nogen grad overlappende, hvilket har betydet, at man i Værebros Å har kunnet trække på know-how fra naboerne længere inde mod København. I Harrestrup Å-projektet er det HOFOR A/S som

Projekt navn: 'Vandoplandsbaseret samarbejde langs Værebros Å'. Igangsat efteråret 2018.

Projektets form: Regionalt samarbejdsprojekt mellem 8 kommuner, tre forsyningsvirksomheder, Region Hovedstaden og Call Copenhagen. Finansieret og faciliteret af en række organisationer, virksomheder og interessenter. Projektet har rent praktisk kørt i to sideløbende spor – et teknisk spor og et dialogspor.

Projektets formål

At undersøge muligheder for fremtidigt regionalt samarbejde om vandoplandet for Værebros Å samt at indsamle data, der kan anvendes som grundlag for en eventuel fælles hydraulisk model.

Projektets resultater

Alle resultater af projektet er samlet i en afrapportering for hhv. Tekniksporet og Dialogsporet. Herudover er der udpeget principper for en række scenarier over fremtidige løsninger i ådalen, hvis potentialer man fra projektets side anbefaler at få undersøgt nærmere. Alle resultater er videregivet til de deltagende kommuner, hvor Egedal Kommune vil være tovholder for den politiske proces.

Næste skridt

Novafos A/S og Egedal Kommune har indtil videre forpligtet hinanden til at holde en tæt dialog om fremtidsmulighederne i projektet.

Projektets organisering og finansiering

De 8 kommuner i projektet er Herlev, Gladsaxe, Furesø, Ballerup, Egedal, Frederikssund, Allerød og Roskilde. De 3 forsyningsvirksomheder er Novafos A/S, HOFOR A/S og Fors A/S. Øvrige interessenter i projektet: Region Hovedstaden og Call Copenhagen.

Dialogsporet er faciliteret af Fonden Teknologirådet (projektleder), Teknologisk Institut og Dansk Byplanlaboratorium. Sporets arbejde er finansieret af brancheorganisationen Forsikring & pension. Teknisk rådgiver for tekniksporet har været COWI A/S. Sporets arbejde er finansieret 50/50% af de tre forsyningsvirksomheder i fællesskab og Den regionale Taskforce KLIKOVAND.

forsyningsvirksomhed, der er sekretariat for de 10 kommuner og 4 forsyninger. HOFOR deltager også i Værebros Å-samarbejdet sammen med Fors, men med en lidt mindre rolle, da det er Novafos A/S med i alt 6 kommuner, der har fungeret som den drivende forsyningspart i projektet. Administrerende direktør Carsten Nystrup fra Novafos siger om samarbejdet: "Samarbejdet om Værebros Å er enormt vigtigt for os som forsyningsvirksomhed. Ikke mindst fordi det vedrører 6 af vores ejerkommuner, men også fordi udfordringerne i Værebros Ådal ikke kan løses af en enkelt part. Det er vigtigt, at der bliver fundet en regional løsning, der går på tværs af myndighedsskel og kommunegrænser. Jeg mener, det har været en enorm fordel for projektet, at både Novafos og HOFOR igennem de sidste 5 år har samlet så mange værdifulde erfaringer fra Harrestrup Å-projektet, som vi har bragt med ind i det her projekt"

Hvor står vi nu?

På det afsluttende møde i projektet den 24. april 2019, hvor alle parter var tilstede, blev en række fremtidsscenarioer drøftet. Både kendte og nyere løsningsmetoder, som forventes at håndtere alt fra oversvømmelsesproblematikker, over vandmangel til biodiversitet, har været i spil. Vandet er en af fremtidens dyrebare ressourcer og skal behandles som sådan. Men hvilke konkrete scenarier, der eventuelt skal arbejdes videre med, er endnu uvist. For Egedal Kommunes formand for Teknik- og Miljøudvalg Bo Vesth har projektet været en succes; "Det glæder mig at se, hvad projektet her har fået frembragt. Der er ingen tvivl om, at der er skabt et momentum i projektet, og det er vigtigt at bygge videre på det. Men det er et komplekst projekt med mange interesser på spil. Og det næste skridt er noget, vi skal beslutte i fællesskab. Derfor bliver kunsten nu at nå frem til en beslutning om at gå videre med projektet, og selv om det lyder simpelt, er det nok den største milepæl".

De involverede parter ønsker at arbejde videre med projektet, men først skal blandt andet finansieringen falde på plads. Indtil da er det aftalt, at Egedal Kommune og Novafos er tovholdere på projektet. Men selv om der endnu ikke er en klar plan for det næste skridt, vil alle parter kunne drage nytte af den viden og de data, der er indsamlet, da de giver et overblik over Værebros Å-systemet, der ikke før har været tilstede.

“Midlertidige boliger og events skaber liv, men det er vanskeligt at se, hvordan kommunerne bruger midlertidigheden strategisk.”

Mens vi venter ...

Midlertidige boliger er kommet for at blive!

Containerboliger dukker op flere steder i landet. Udgangspunktet er behovet for billige, midlertidige boliger til studerende, men containerne signalerer også bæredygtighed og kan være en måde at eksperimentere med boligformerne og pladsbehovet.

Af projektleder Michael Nørgaard, Dansk Byplanlaboratorium.

Manglen på billige ungdomsboliger har i årtier være på dagsordenen – særligt i august, når studenterne ved, hvor de skal studere. Et bud er containerboliger, der er dukket op flere steder i landet bl.a. på Refshaleøen i København. Her søgte over 2.000 studerende de 84 containerboliger, da de blev udbudt i 2017. Containerboligerne er indrettet i nyere, brugte containere, der er blev isoleret og indrettet, så den minimale plads udnyttes optimalt. Og så er der bygget en lille landsby, der byder på fællesarealer, fællesskab og en fabelagtig placering ved vandet med udsigt til Københavns skyline. Men det hele er altså kun til låns og midlertidigt, mens vi venter på, at den rigtige byudvikling rammer Refshaleøen. Midlertidigheden var på programmet ved Byplanlaboratoriets og Cphvillages gå-hjem-møde om midlertidighed og midlertidige boliger på Refshaleøen d. 8. maj.

Brug midlertidigheden strategisk

Vejen for midlertidige boliger såsom containerboligerne på Refshaleøen blev banet med en revision af Planloven i 2017, der muliggør dispensation fra en lokalplan og tilladelse til

midlertidige boliger i op til 10 år. Dermed gives en rimelig mulighed for afskrivning og billig husleje.

– Midlertidige boliger og events skaber liv, men det er vanskeligt at se, hvordan kommunerne bruger midlertidigheden strategisk. Ofte bliver midlertidigheden reduceret til byggetilladelsen, toiletter og praktiske forhold, men man kan skabe mere værdi med en strategisk tilgang til brugen af midlertidighed. Se på midlertidigheden med kritiske øjne. Hvad får byen ud af det, hvad er målet, hvem er midlertidigheden for og hvad skal ske, når aktiviteten slutter, lød anbefalingen fra lektor, geograf Anne Gravsholt Busck, Københavns Universitet, der var én af mødets oplægsholdere.

I Carlsberg byen har der været protester, da de midlertidige aktiviteter blev nedlagt, mens flytningen af Streetfood fra Papirøen til Refshaleøen stort set er sket uden sværds slag.

Midlertidige aktiviteter – for hvem?

Spørgsmålet om, hvem de midlertidige boliger og events skabes for greb medlem af borgerrepræsentationen og socialdemokrat, Jonas Bjørn.

– Det er vigtigt, at midlertidigheden

ikke kun er for de hippe og de unge; København har mange udsatte og hjemløse, der også har brug for boliger og mødesteder. Derfor har vi stillet forslag om, at de midlertidige boliger ikke kun er forbeholdt de unge under 30 år, sagde Jonas Bjørn.

– Midlertidigheden er et godt redskab, for vi skal være bedre til at udnytte pladsen til glæde for hele København. Og så giver containerboligerne mulighed for at eksperimentere og finde nye måder at bo på. Vigtige perspektiver ved containerboligerne er flytbarheden og bæredygtigheden, lød budskabet fra Jonas Bjørn. Eksperimenterne med boligstørrelser kan gøre os bedre til at løse et permanent boligproblem, men det er vigtigt med en plan for den videre proces og klare krav.

Mens vi venter gå-hjem-møde 8. maj om midlertidige boliger var arrangeret af Byplanlaboratoriet i samarbejde med Cphvillage, der står bag containerboligerne på Refshaleøen.

Byudvikling i Haderslev

Afprøvningsholder liv i strategien og gør den live

Kan flere P-pladser understøtte et udfordret handelsliv? Hvordan vil en bro påvirke forbindelsen mellem by og natur? Ofte sidder de planfaglige medarbejdere tilbage med mange ubekendte i arbejdet med en udviklingsplan. I Haderslev blev nogle af de ubekendte til bekendte ved hjælp af konkrete afprøvnings, der samtidig skabte en kobling til det politiske niveau.

Af Arkitekt Heidi Møller, Haderslev Kommune & Heidi Lyng, Hele Landet Sociale Arkitekter

Det er sin sag at fastholde langsigtede strategier for udvikling på grund af det politiske system, hvor der i forbindelse med valg hvert 4. år skal der skabes kortsigtede og mærkbare resultater. Desuden er de langsigtede strategier

ofte svære at forankre pga. deres abstrakte karakter og udskiftninger i udvalg. Til gengæld er afprøvningserne en metode, der taler ind i det moderne samfunds måde at udvikle strategier på, hvor man gerne ser løbende implementering og justering, altså en stærkere kobling mellem den abstrakte fremtid og konkret nutid. Gennem de konkrete afprøvnings holdes strategien i live og gør den live.

I: I Afprøvnings

Alle afprøvningserne varede maksimalt en måned. De indgik i processen med at udarbejde udviklingsplanen og blev skabt i et samarbejde mellem kommunen og eksterne samarbejdspartnere. Det har givet kommunen mulighed for at planlægge og afvikle på kort tid, fordi reglerne om midlertidighed har åbnet op for en "lempelse" af krav i forbindelse med tilladelser. Dermed er godkendelsesprocessen blevet kortere. Hvis kommunen fremadrettet ønsker en højere grad af borgerinitiativ både som brugere og medudviklere af byens rum, så viser erfaringen, at processerne skal forenkles/gøres mere tilgængelige.

Tillid

Afprøvnings som metode kræver en høj grad af tillid fra det politiske niveau til medarbejdere, rådgivere og de aktører, der "slippes løs" som

drivkraft i udvikling af aktiviteter og afprøvnings. I Haderslev oplevede vi en stor interesse og opbakning fra det politiske niveau. Der siden har taget metoden til sig, og igangsat en afprøvnings af et nyt trafikscenarie samt udeservering på en af bymidstens centrale vejstrækninger

Slip kontrollen og prøv det af

Fagmedarbejderne har fået løsnet op i deres eksisterende forestillings af, hvad der er muligt at tillade og igangsætte. Brugen af afprøvnings kombineret med den handlingsorienterede tilgang har fået dem til at indse, at projektet ikke behøver være gennemtænkt og realiserbart ned til mindste detalje, før det kan myndighedsbehandles og igangsættes.

Eksempler:

Parkering eller mulighed for levende byrum

Den første afprøvnings foregik omkring byens centrale plads Gravene, fordi pladsen er et vigtigt sted i bymidten og rummer flere dilemmaer. Vi? ønskede at teste en fysisk forandring, og se hvordan det påvirkede det liv, der foregik på pladsen. Derfor åbnede man i første omgang op for øge parkeringskapaciteten, med 3 ugers fri parkering inde på pladsen. Efterfølgende blev modpolen til dette testet – ved at lukke for trafikken til

Afprøvnings

For at imødekomme en aktiv udviklingsplan, skal byens projekter udvikles med øje for sammenhæng på tværs af byrum, sammenhæng mellem sted, målgrupper, funktion og forankres blandt nøgleaktører med henblik på at styrke byens værtskab. Gennem afprøvnings opnås en vigtig læring, der efterfølgende kan indarbejdes i udviklingsplanen

De strategiske afprøvnings består grundlæggende af fire elementer: Fysisk design, events, kommunikation og evaluering. Hermed adskiller de sig fra midlertidige byrum ved, at de ofte er mere kortvarige samt, at de har til formål at prøve konkrete ting af med en strategisk betydning for byen, som følges op med kvalitative og kvantitative undersøgelser.

Projektet

Grundlag

Arbejdet med den strategiske udviklingsplan udarbejdes i samarbejde mellem Realdania og Haderslev Kommune, som en del af indsatsen 'Hovedbyer på forkant', med Hele Landet Sociale arkitekter som hovedrådgivere.

Varighed

Projektet løber over 4 faser, fra igangsætning oktober 2018 til juni 2019

Proces

I processen har vi afholdt 4 offentlige borgermøder, 4 dialogmøder med byaktører, 3 workshops med byforum, 2 politiske temamøder, 1 studietur med politisk deltagelse samt 1 spørgeskemaundersøgelse via e-boks til 6500 udvalgte borgere (1495 besvarelser) samt afprøvninger 4 steder i bymidten med mulighed for at afgive sin holdning via postkort i afprøvningsperioden, her modtog man 1152 besvarelser.

Status

Udviklingsplanen forventes vedtaget i juni 2019.

Indbyggerne i Haderslev har interesseret fulgt med i de forandringer, der er sket med værket 'Leben still leben'.

og fra Gravene i en periode på 3 uger, mens der foregik forskellige events. Værket 'Leben still leben', som blev skabt i samarbejde med den nyetablerede Kunsthal6100, tog udgangspunkt i debatten om byens tørlagte springvand, og ønsket om at afprøve effekten af at lade kunst og kultur bidrage til byudviklingen. Det tomme springvand blev fyldt med jord og frø og herefter dækket til med overskudsfrugt.

Efterhånden som det blev nedbrudt ville blomster og græsser spire op af springvandet. 'Leben still leben' kunne i den grad skabe debat i Haderslev – og uden for Haderslev. Det foranderlige i projektet har givet og giver fortsat folk grund til at komme forbi, for at følge med i udviklingen og opleve lugt og duft på egen krop. Midt i et offentligt byrum blev kompostering altså folkeligt og elitært på

samme tid. De to 2 trafikscenarier kan efterfølgende kan bruges i arbejdet med udviklingsplanen.

Flydebroen til bynær natur

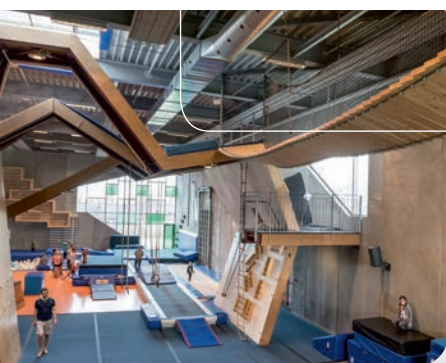
Et af Haderslevs uudnyttede potentialer er et landskabsstrøg langs byens å, der ligger som en bagside til bymidten. En af afprøvningerne havde til formål at undersøge, hvilke kvaliteter der kunne være i den nære kontakt til vandet og naturen. Men i afprøvningen lå en indbygget konflikt, fordi der samtidig skulle etableres offentlig adgang på private grunde. Fremfor at bruge lang tid på overvejelser og dialog, gik man ret hurtigt videre til en 1:1 afprøvning. Afprøvningen fik faktisk Haderslev Kommune til at løfte ambitionsniveauet, fordi det var vigtigt for kommunen at få testet en fysiske broforbindelse. At etablere en afprøvning på vand var en stor en

udfordring med ekstra sikkerhedselementer, hvilket lykkedes med hjælp fra lokale sejlforeninger, som bidrog med flydepontoner og gav en hånd med ved opsætningen. Afprøvningen gav mulighed for, at borgerne kunne teste forbindelsen, og dermed give deres besyv med om Møllestrømmens potentiale som et nyt byrum. Hvilket igen er konkret viden, man kan bruge i udviklingsplanen.

Udviklingsplanen er stadig under udarbejdelse, afprøvningsresultaterne har været en succes, det samme har samarbejdet med de mange borgere, politikkerne, rådgivere, projektmagere og andre aktører, der har bidraget på forskellig vis. Udviklingsplanen forventes godkendt juni 2019.

Værket 'Leben still leben' ved afprøvningens start.

Studietur:

Inspirerende idrætsfaciliteter

Søger du og dine kommunale chefkolleger konkrete eksempler på, hvordan fysiske rammer for idræt og bevægelse kan planlægges bedre på tværs af forvaltninger? Så inviter dine kolleger med på studietur den 18. - 19. september 2019 og få inspiration til planlægning og udnyttelse af nye rammer for idræt, bevægelse og fællesskab på tværs af forvaltninger.

Studieturen arrangeres af Lokale og Anlægsfonden, Danmarks Idrætsforbund og Dansk Byplanlaboratorium. På turen besøger vi ni steder i og omkring Aalborg, Viborg og Aarhus, hvor vi får indblik i konkrete faciliteter, der tager fat på trends som multifunktionalitet, byrummet

som idrætsfacilitet, bæredygtige finansieringsmodeller, infrastruktur til lavintens bevægelse og idrætsfaciliteter i storbyerne. På de mange busture vil der desuden være oplæg af lokale eksperter og værtskommuner, og der vil være rig mulighed for at tale med chefkolleger fra andre kommuner samt centrale medarbejdere fra Lokale og Anlægsfonden, Realdania og Nordea-fonden.

Deadline for tilmelding til studieturen er den 13. august 2019, og du kan læse det fulde program her:

www.event.dif.dk/studietur

Åben Land dagene 2019

'Konflikter i det åbne land'

– fordi det hele ikke er nemt, og nogen må gøre noget.

To dage med faglige oplæg og debatter, workshops og ekskursioner. Hvor du kan netværke med andre, der arbejder med det Åbne Land og blandt andet lytte til Klimaforkæmper Jesper Theilgaard og professor fra Institut for Agroøkologi Jørgen E. Olesen.

For mere information se byplanlab.dk

Boligidealer og bebyggelsesplaner

I Byplanhistorisk Skrift nr. 79 samler medlemmer af Byplanhistorisk Udvalg op på fortidens både gode og dårlige erfaringer i efterkrigstiden boligbebyggelser.

De præsenterede cases er udvalgt på baggrund af erfaringer med forsøg med bæredygtighed, sociale fællesskaber, byliv og forstadsliv. Her overfor præsenterer arkitekter og planlæggere udvalgte eksempler på nutidige boligbebyggelser med de samme ambitioner om bæredygtighed, sociale fællesskaber osv. Denne sammenstilling af "fortid" og "nutid" viser, at meget

er lært – og noget er glemt. Skriftet afsluttes med to sammenfattende artikler om henholdsvis nye tendenser i dansk boligbyggeri og i nogle af de nyere bebyggelsesplaner.

Skriftet bygger på de oplæg, der blev holdt på Byplanhistorisk seminar i november 2018: Boligidealer og bebyggelsesplaner.

Skriftet kan frit downloades fra Byplanlaboratoriets hjemmeside under Byplanhistorisk Udvalg.

Flere boliger, flere indbyggere og ny infrastruktur sætter de grønne arealer under pres. Vi fylder simpelthen for meget, og det koster på biodiversiteten og de rekreative naturoplevelser.

Af stadsgartner
Kirsten Lund
Andersen, Aalborg
Kommune og for-
mand for Park- og
Naturforvalterne

Græsset må ikke betrædes. Sådan stod der på skilte i 50'erne og 60'erne, hvor uniformerede parkbetjente sørgede for at holde parkerne som prydanlæg. I dag trækker man på smilebåndet over den indstilling, for nu skal græsset jo netop betrædes, opleves og nydes. Men jeg vil hævde, at måske har vi alligevel brug for parkbetjente eller opsynstanter. I dag er vi nemlig alt for mange om at betræde de få grønne kvadratmeter, der er. Der er run på de attraktive græspletter, og det betyder et massivt slid. En måde

at beskytte de grønne arealer på ville være at genindføre parkbetjente for at holde fodaftryk ude af arealet. Det ville være symptombehandling. En bedre løsning er selvfølgelig: Vi skal have flere grønne arealer.

Vi fylder for meget

Vi oplever i øjeblikket et kollaps i biodiversitet, fordi mennesker ganske enkelt fylder for meget. Vores optagethed af vækst gør, at vi superoptimerer – hver eneste kvadratmeter i vores byer. Men det er meget kortsigtet at give naturen og friarealerne så trange kår. Grønt er en fælles ressource; det er ikke individets ressource. Det er på tide at erkende, at vi er kommet til at fylde for meget individuelt med vores biler, bygningsmasse og vores brug af naturressourcer.

Det grønne – en fælles ressource

Selvfølgelig skal vi have en effektiv infrastruktur, men kan man tænke anderledes, så fx parkering i byerne fylder mindre? I stedet for at ofre så meget opmærksomhed på individets infrastruktur, hvordan kan vi så få mere opmærksomhed på kollektiv infrastruktur, fælles arealer og byrum? Og selvfølgelig er det nødvendigt at boligudvikle, der hvor der er behov – i de større byer. Men kan man skabe nogle boligtyper, der gør, at vores aftryk ikke bliver så voldsomt? UN17 Village i København er et bud på at tænke anderledes. Byggeriet forholder sig til verdensmålene og det omgivende landskab. Der er behov for, at byerne viser mod og i deres planlægning understøtter den type af byggerier.

Træer forurener ikke

I dag er det grønne blevet en restmængde, når alle har taget deres lunser. I det perfekte scenarie ville de grønne arealer og landets grundlæggende landskab være førsteprioritet, og så skulle bygninger og infrastruktur underlægge sig den landskabelige struktur. Naturen skulle have mere plads til rådighed, så den biologiske mangfoldighed får lov at have sine

”Vi oplever i øjeblikket et kollaps i biodiversitet, fordi mennesker ganske enkelt fylder for meget. Vores optagethed af vækst gør, at vi super-optimerer – hver eneste kvadratmeter i vores byer.

egne præmisser. Det kan godt være, at det lyder som et guldaldermaleri. Men hvis du planter et træ, så får du et positivt afkast i forhold til rigtigt mange bundlinjer: sundhed, dyreliv, vækst, fastholdelse af CO₂, udligning af temperaturforskelle. Og der er ingen negative bivirkninger – træer forurener ikke.

En fremtid for alle

Der bliver på det politiske niveau talt om at beskytte og øge biodiversiteten og give plads til mere vild natur. Men det går så langsomt, at man kan blive i tvivl, om der er en bevægelse overhovedet. Der er så meget snak og usandsynligt lidt handling. Vi er nødt til at tage de nuværende udfordringer alvorligt for at give verden en fremtid, som mange flere kan have glæde af – og man kan jo starte med dem, som ikke har en stemme – dyr og planter – og så tænke os selv ind til sidst. På nationalt niveau bør man sætte rammer, der sikrer, at vi får plads til fællesarealer. Og på lokalt – kommunalt – niveau, er det de lokale

politikere, der har muligheden for at udlægge større arealer til friareal. Vi skal alle sammen efterspørge kvalitet, men vi skal også være villige til at gå på kompromis. Der er ingen, der ønsker at lægge begrænsninger på sine vaner. Men vi er nødt til at tænke anderledes.

Giv plads til naturen

Vi kan falde i svime over, at nu har storken fået sine første unger, men for 50 år siden var storken en almindelig ynglefugl, der gik rundt på vores enge. Vi kan godt få parkbetjene tilbage og lave lystanlæg, hvor vi kan betragte en iscenesat natur, men ønsker vi ikke netop at opleve det autentiske? Er det ikke det, vi rejser ud og bruger en masse ressourcer på at opleve i andre lande? Det er da langt mere interessant at iagttage, når naturens udfolder sig, som den vil – det kræver bare, at vi giver den plads.

2019x

Plankalender

3. - 4. juni	Naturbeskyttelseslovens §3
www.fvc.dk
Silkeborg	2. september	Certificeret konfliktmægler uddannelse
www.fvc-kursus.dk
Silkeborg
3. - 4. juni	Tilslutnings- og udledningstilladelser
www.fvc.dk
Silkeborg	18. september	Partnerskaber om bæredygtige byer og lokalsamfund
www.byplanlab.dk
København
12. - 13. juni	Vandløbslovgivning og -administration
www.fvc.dk
Silkeborg	3. oktober	Byplanmødet 2019
www.byplanlab.dk
Køge
15. juni	Årskonference: Erhvervsområdets plads i byen
www.abnet.dk
Valby	24.-25. oktober	Åben Land dagene 2019
Tema: Konflikter i det åbne land
www.byplanlab.dk
Middelfart
18. juni	Grønne tage konferencen 2019
www.skovskolen.ku.dk
Nødebo	31. oktober	Forvaltningsret for landinspektører
www.ida.dk
Vejle
27.-28. august	Planloven i praksis
www.fvc-kursus.dk
Silkeborg	20.-21. november	Lokalplaner i praksis
www.byplanlab.dk
Haderslev
28.-30. august	Have & Landskab
www.haveoglandskab.dk
Slagelse		